

**REKOMENDACJE RADY DS. RÓWNEGO TRAKTOWANIA
dot. polityki równościowej w Krakowie**

Propozycje rozwiązań dla poniższych obszarów różnorodności:

Płeć

Wiek

Pochodzenie etniczne i narodowe

Religia, wyznanie lub światopogląd

Niepełnosprawność

Orientacja seksualna i tożsamość płciowa

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ**I. Obszar działania: Edukacja Równościowa***Cel: wdrażanie edukacji antydyskryminacyjnej i budowanie świadomości wśród młodych mieszkańców i mieszkanki na tematy związane z równością każdego:*

- Rekomenduje się realizację w krakowskich szkołach każdego szczebla zajęć z zakresu edukacji antydyskryminacyjnej i antyprzemocowej obejmującej całą społeczność szkolną. Przemoc i dyskryminacja drastycznie obniżają poziom bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Z kolei to właśnie poczucie bezpieczeństwa, jest jednym z kluczowych czynników wpływających na możliwości zdobywania wiedzy i nowych kompetencji, czyli uczenia się. Dzieci należące do grup dyskryminowanych, narażonych na przemoc motywowaną uprzedzeniami (co pokazują poniżej cytowane badania) mają zatem ograniczone podstawowe konstytucyjne prawo do edukacji. Pozostała część dzieci i młodzieży, ze względu na brak edukacji, może dyskryminować i być sprawcami przemocy wobec kolegów i koleżanek reprezentujących mniejszości. Ponadto brak edukacji antydyskryminacyjnej i antyprzemocowej skutkuje brakiem kompetencji nauczycieli i nauczycielek, jak zapobiegać i przeciwdziałać niepożądanym zachowaniom. Warto wziąć pod uwagę nawiązanie współpracy z trenerami i trenerkami edukacji antydyskryminacyjnej z grup mniejszościowych.
- Rekomendujemy badanie powiązań pomiędzy zdrowiem psychicznym młodych ludzi (w tym stresem mniejszościowym), skalą zachowań autoagresywnych (m.in. sięganie po używki, samookaleczenia, zaburzenia odżywiania, próby samobójcze), oraz stopniem narażenia na przemoc psychiczną, fizyczną, seksualną (w tym rówieśniczą) – w jej tradycyjnych i nowych formach (nowe technologie) – z podziałem na płeć, status ekonomiczny, stopień sprawności, pochodzenie, czy orientację.
- Konieczne jest zwrócenie uwagi na zjawisko przemocy seksualnej (z podziałem m.in. na płeć, orientację psychoseksualną, tożsamość płciową i niepełnosprawność, pochodzenie), do której może dochodzić w placówkach edukacyjnych zarówno w relacjach kadra – podopieczni, jak i w relacjach rówieśniczych. Konieczne jest podjęcie działań prewencyjnych, interwencyjnych, resocjalizacyjnych i „rehabilitacyjnych” w odniesieniu do tego problemu w zakresie możliwym i dopasowanym do programu szkolnego.

Urząd Miasta Krakowa**WYDZIAŁ POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA**

Referat ds. Wielokulturowości, Projektów Społecznych i Polityki Równościowej

tel. +48 12 616 78 04, +48 12 616 78 09, rrt@um.krakow.pl

ul. Dekerta 24, 30-703 Kraków

www.krakow.pl

- Konieczne jest monitorowanie przypadków przemocy słownej, psychicznej, fizycznej i innej – motywowanej uprzedzeniami, a także mimowolnymi nastawieniami (unconscious bias) – gromadzenie informacji o takich przypadkach, gromadzenie informacji o możliwych sposobach reagowania przez społeczność szkolną, podejmowanie interwencji, działań naprawczych i działań zmierzających do likwidacji relacji/zasad/norm, które stanowiły podstawę/fundament takich form przemocy.
- Istotne jest tworzenie planów przeciwdziałania przemocy, w tym seksizmowi, homofobii, transfobii, ageizmowi dla szkół i placówek oświatowych (wzorców reagowania, wsparcia dla ofiar, działań reedukacyjnych dla społeczności szkolnych), dzięki którym uczniowie/uczennice, kadra pedagogiczna i zarządzająca, oraz rodzice będą wiedzieli, w jaki sposób można przeciwdziałać i reagować na przemoc i dyskryminację w szkołach.
- Należy podjąć działania na rzecz wzmocnienia odwagi cywilnej i rozwijania zdolności do rozpoznawania i reagowania na przemoc (także w mediach, w tym społecznościowych i z użyciem nowych technologii i mediów) oraz wzmocnić zaangażowanie młodych osób, często będących świadkami ataków na kolegów i koleżanki, w działania skierowane do rówieśników i rówieśnic (specjalny program dot. roli świadka). Obok wdrażania programów mediacji rówieśniczych celowe jest pobudzenie refleksji nad tym, w jaki sposób konstruowany jest wizerunek innego/ innej, jak dochodzi do legitymizacji prześladowań Innych.
- Przeciwdziałanie przemocy w relacjach rówieśniczych poprzez wprowadzenie edukacji w zakresie „zasady zgody” zarówno w kontaktach bezpośrednich, jak i tych, do których dochodzi z użyciem nowych technologii komunikacyjnych.
- Wprowadzenie niekoedukacyjnych zajęć dotyczących bezpieczeństwa – z ofertą adekwatną do potrzeb różnych grup – m.in. szkoleń w zakresie budowania poczucia własnej wartości i sprawczości, praw oraz możliwości przeciwstawiania się przemocy – szczególnie dla dziewcząt (na co wskazują cytowane powyżej badania). Z rekomendacji zawartych m.in. w Konwencji w sprawie przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć oraz z badań wynika, że jednym z najbardziej skutecznych sposobów przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć są: edukacja równościowa (zmierzająca m.in. do przeciwdziałania stereotypom), jak i edukacja w zakresie budowania pewności siebie, asertywności i możliwych form obrony.
- Przeciwdziałanie militaryzacji życia szkolnego – monitorowanie powstawania klas mundurowych, monitorowanie realizowanych z ramach programu tych klas (lub niezależnie) działań edukacyjnych przez stowarzyszenia, grupy, instytucje, które w swoich metodach działania uwzględniają stosowanie broni; monitorowanie wydarzeń na terenach szkół które zwierają militarny wątek.
- Podnoszenie kompetencji w zakresie krytycznego myślenia i krytycznego odbioru mediów, także społecznościowych.
- Celowe byłyby moderowane spotkania przedstawicieli służb, urzędów i organizacji analizujących zabójstwa i samobójstwa dokonane oraz zgony osób, do których pomoc nie dotarła, gdzie wskazywano by na możliwości przeciwdziałania takim zdarzeniom.
- Zaangażowanie w dalsze prace Rady ds. Równego Traktowania osób pracujących na co dzień w środowisku szkolnym – np. przedstawiciela dyrektorów szkół lub poradni psychologiczno-pedagogicznych. Kontekst działań realizowanych bezpośrednio w szkołach ze zwróceniem uwagi na możliwości (a także ich brak) wynikające m.in. z przepisów prawa oświatowego jest niezwykle istotny i byłby pomocny przy dalszej realizacji działań zawartych w rekomendacjach. Przy Prezydencie Miasta Krakowa działają Zespoły Doradcze Dyrektorów (a także Zespoły Doradcze Rodziców), które mogłyby zostać zaangażowane we wspomniane działania.

II. Obszar działania: Kultura na rzecz równości

Cel: Budowanie kultury inkluzywnej i wrażliwej na wykluczenie:

- Organizacja wydarzeń kulturalnych z przesłaniem równościowych.
- Rozwijanie działań w ramach programu „Międzynarodowa Sieć Miast Schronienia (International Cities of Refuge Network ICORN)”.
- Zapewnienie w instytucjach kultury następujących dostosowań: napisów dla osób nie(do)słyszających, tłumaczenia na polski język migowy, audiodeskrypcji dla osób nie(do)widzących, dostosowań architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością ruchu, w tym poruszających się na wózkach, przystosowanie informacji o wydarzeniach oraz repertuarów dla osób z niepełnosprawnościami.
- Tłumaczenie systematyczne stron internetowych dot. krakowskiej kultury na języki: angielski, niemiecki, rosyjski, ukraiński i PJM.

Urząd Miasta Krakowa

WYDZIAŁ POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

Referat ds. Wielokulturowości, Projektów Społecznych i Polityki Równościowej

tel. +48 12 616 78 04, +48 12 616 78 09, rrt@um.krakow.pl

ul. Dekerta 24, 30-703 Kraków

www.krakow.pl

- Zwiększenie możliwości ubiegania się o granty i udziału w wydarzeniach kulturalnych artyst(k)om z grup mniejszościowych m.in. poprzez dostosowanie formularzy aplikowania o granty do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Szkolenia pracowników sektora kultury dotyczące dostępności kultury dla osób z grup mniejszościowych.
- Szkolenia antydyskryminacyjne dla urzędników i urzędniczek pracujących w obszarze kultury, osób zarządzających i pracujących w miejskich jednostkach organizacyjnych kultury.
- Szkolenie pracowników i obsługi instytucji kultury ze wsparcia osób z niepełnosprawnościami, osób starszych.
- Wprowadzenie klauzul równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji w zleceniach i umowach na realizację zadań publicznych z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami.
- Wsparcie i promowanie przedsięwzięć równego traktowania ról kulturowych, społecznych i zawodowych kobiet i mężczyzn, m.in. przez stworzenie celowych programów grantowych.
- Systematyczne zwiększanie świadomości mieszkanki i mieszkańców Krakowa poprzez upamiętnianie w przestrzeni publicznej przedstawicieli i przedstawicielek niedoreprezentowanych grup społecznych: m.in. kobiet, osób nieheteronormatywnych, osób o różnych poglądach, wyznaniach, osób z niepełnosprawnościami poprzez nadawanie nazw ulic, skwerów, parków, tablice pamiątkowe, ławki literackie, itd. i podkreślenie ich wkładu do budowania kultury i dziedzictwa miasta.

III. Obszar działania: Bezpieczeństwo i walka z mową nienawiści

Cel: Budowanie silnych narzędzi reakcji na akty przemocy na tle dyskryminacyjnym:

- Organizacja kampanii społecznych adresujących przemoc domową, obejmującą zarówno przemoc wobec kobiet, mężczyzn, dzieci i seniorów/ek.
- Budowanie świadomości czym jest przemoc, przemoc ekonomiczna, psychiczna oraz mowa nienawiści i dyskryminacja - rekomenduje się stworzenie materiałów edukacyjnych, które będą szeroko dystrybuowane mieszkańcom i mieszkankom.
- Wypracowanie regulacji dotyczących zasad umieszczania w przestrzeni publicznej (w szczególności na nośnikach należących do miasta) komunikatów o drastycznej treści.
- Istotne jest przygotowanie procedur i mechanizmów reagowania na dyskryminację w mieście, w tym w instytucjach miejskich, szkolenia z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji i świadomości różnorodności osób zatrudnionych w urzędzie miasta czy podległych miastu jednostkach.
- Rekomenduje się przygotowanie jednostek takich jak Straż Miejska do prowadzenia interwencji w zakresie incydentów o charakterze nienawistnym i wsparcie prawne dla osób doświadczających dyskryminacji, ułatwiające im możliwość zgłaszania tego typu incydentów.
- Monitorowanie wszelkich przejawów nienawiści w mieście.

IV. Obszar działania: Monitorowanie bieżącej sytuacji grup narażonych na wykluczenie w Krakowie

Cel: Budowanie świadomości władz miasta co do skali problemów i kształtowanie rozwiązań w formie otwartej, zbudowanej na dialogu obywatelskim:

- Prowadzenie jakościowych i ilościowych badań na temat potrzeb i sytuacji osób z grup mniejszościowych w obszarach omawianych w rekomendacjach, w tym zlecenie badań sytuacji społeczności narażonych na wykluczenie i dyskryminację w Krakowie, analiza badań i rozwiązań stosowanych w innych miastach Polski czy Europy.
- Uwzględnianie perspektywy osób narażonych na wykluczenie (w tym LGBTQIA) w przeprowadzanych diagnozach horyzontalnych osób mieszkających w Krakowie, w szczególności w zakresie rynku pracy, opieki zdrowotnej, dostępu do dóbr i usług oraz kontaktu z przedstawicielami urzędu.
- Organizowanie regularnych wydarzeń, konsultacji i spotkań z organizacjami i środowiskiem grup mniejszościowych.
- Szkolenie pracowników instytucji publicznych w zakresie przyczyn i sposobów reagowania na dyskryminację i przemoc.

V. Obszar działania: Zdrowie publiczne

Urząd Miasta Krakowa

WYDZIAŁ POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

Referat ds. Wielokulturowości, Projektów Społecznych i Polityki Równościowej

tel. +48 12 616 78 04, +48 12 616 78 09, rrt@um.krakow.pl

ul. Dekerta 24, 30-703 Kraków

www.krakow.pl

Cel: Zapewnienie równego dostępu do miejskich usług na rzecz zdrowia i instytucji medycznych:

- Upowszechnienie listy dostosowanych pod względem potrzeb osób z niepełnosprawnościami placówek w Internecie (łatwość wyszukiwania), a także poprzez infolinię telefoniczną, gdzie osoby z grup mniejszościowych będą mogły otrzymać informację o najbliższych dostosowanych placówkach służby zdrowia.
- Rozpowszechnianie materiałów antydyskryminacyjnych w placówkach i instytucjach medycznych.
- Inicjowanie programów wsparcia psychologicznego lub dofinansowywanie tego typu programów prowadzone przez organizacje pozarządowe.

VI. Obszar działania: Infrastruktura i komunikacja

Cel: Identyfikacja barier i tworzenie rozwiązań na rzecz dostępności przestrzeni publicznej:

- Dostosowywaniu druku i wysokości umieszczenia rozkładów jazdy (większy druk na odpowiednio niższej wysokości).
- Organizacja szkoleń dla kierowców tramwajów i autobusów, udzielanie im informacji o zachowaniu względem osób z grup mniejszościowych oraz reagowania na dyskryminację i przemoc.

VII. Obszar działania: Partycypacja obywatelska i wspieranie organizacji pozarządowych

Cel: Analizowanie możliwości i tworzenie narzędzi na rzecz budowania i wspierania aktywności obywatelskiej w temacie równości:

- Zapewnianie i promowanie obecności osób z grup mniejszościowych w gremiach decyzyjnych w sprawach ich dotyczących na różnych szczeblach władzy.
- Wprowadzenie tłumaczenia na język migowy jako standardu przy konsultacjach społecznych.
- Organizowanie rzetelnych konsultacji społecznych w taki sposób by mogły zająć procesy budowania zaufania, poznania swoich realnych potrzeb, aby można było przedyskutować pojawiające się pomysły z wielu stron. Istotne jest tutaj włączanie osób narażonych na wykluczenie w panele obywatelskie i konsultacje publiczne w sposób proaktywny poprzez np. reprezentujące je organizacje pozarządowe.
- Rozwijanie programów na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu dla grup szczególnie narażonych (kobiety starsze, osoby z niepełnosprawnościami, emigrantki, pochodzące z obszarów wiejskich).
- Bezpłatne udostępnienie miejskich nośników reklamowych/informacyjnych na kampanie antydyskryminacyjne prowadzone przez organizacje pozarządowe, po skonsultowaniu ich z Radą ds. Równego Traktowania i uzyskaniu jej rekomendacji.

VIII. Obszar działania: Sport

Cel: zagwarantowanie równego dostępu do udziału w kulturze fizycznej:

- Konieczne jest wzięcie pod uwagę kwestii płci przy rozkładzie środków publicznych z budżetu miasta Krakowa dedykowanego na sport. W szczególności warto pamiętać o eliminowaniu różnic w traktowaniu klubów(sekcji) damskich i klubów (sekcji) męskich.
- Należy na bieżąco kontrolować, czy dostęp do infrastruktury sportowej jest równy dla kobiet i mężczyzn.

IX. Obszar działania: Innowacyjność i przedsiębiorczość

Cel 1. *Pobudzanie świadomości społecznej w zakresie przejawów dyskryminacji na rynku pracy;*

Cel 2. *Wspieranie przedsiębiorczości i budowanie świadomości na temat dyskryminacji i nierównego traktowania na rynku pracy;*

Cel 3. *Promowanie Krakowa jako miasta przedsiębiorczości różnorodnej i sprzyjającej równości;*

- Przyjęcie rozwiązań dot. polityki równościowej w jednostkach i spółkach miejskich. W szczególności:
 - a) Audyt płac oraz warunków pracy w Urzędzie Miejskim, jednostkach i spółkach miejskich, przede wszystkim pod kątem przesłanek płć i wiek;

Urząd Miasta Krakowa

WYDZIAŁ POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

Referat ds. Wielokulturowości, Projektów Społecznych i Polityki Równościowej

tel. +48 12 616 78 04, +48 12 616 78 09, rrt@um.krakow.pl

ul. Dekerta 24, 30-703 Kraków

www.krakow.pl

- b) Działania na rzecz kontroli przejrzystości i sprawiedliwości systemu płac i nagród;
 - c) Stosowanie gramatycznych końcówek żeńskich i męskich w komunikacji urzędowej w ramach, na które zezwalają przepisy prawa;
 - d) Stosowanie feminatywów w nazwach stanowisk .
- Wyróżnianie pracodawców/czyń promujących równość płci i zarządzanie różnorodnością.
 - Organizacja warsztatów antydyskryminacyjnych, działań edukacyjnych pokazujących wartości płynące z różnorodności w miejscu pracy.
 - Promowanie wśród pracodawców/czyń idei miejsca pracy przyjaznego rodzinie, pozwalającego na równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, wolnego od mobbingu i dyskryminacji.
 - Poszerzenie oferty edukacji i kształcenia zawodowego, a także aktywizacji i doradztwa zawodowego dla grup z wyróżnionych obszarów różnorodności, aby zapobiec ich wykluczeniu zawodowemu.
 - Wspieranie pracodawców/czyń w zatrudnianiu i utrzymaniu zatrudnienia osób z grup z wyróżnionych obszarów różnorodności, w tym szczególnie osób z niepełnosprawnością lub migrantów poprzez dostarczenie pracodawcom wiedzy i wsparcia merytorycznego dotyczącego zatrudniania cudzoziemców lub osób z niepełnosprawnościami.
 - Działania wspierające zrównoważony udział kobiet i mężczyzn na wszystkich szczeblach zatrudnienia, w szczególności odnoszące się do nieproporcjonalności na wyższym szczeblu zarządzania.

X. Obszar działania: Działania Urzędu Miasta i jednostek miejskich

Cel: zwiększenie dostępności instytucji i informacji publicznej:

- Stałe szkolenia urzędników/czek z kontaktu z osobami z grup mniejszościowych.
- Kontrola jakości pracy i umiejętności urzędników w pracy z osobami z grup mniejszościowych.
- Rozpowszechnienie informacji o dostępności obsługi w Polskim Języku Migowym.
- Opracowanie zasad nominacji do nagród i stypendiów przyznawanych ze środków miejskich w taki sposób, aby grono nominowanych odzwierciedlało różnorodność społeczności miasta.

Nina Gabryś
Przewodnicząca Rady ds. Równego Traktowania